

1943–2022. Pamięć należna

Babi Jar, Berezowica Mała, Biała Cerkiew, Bucza, Budy Ossowskie, Charków, Chersoń, Czarnobyl, Czerniatyń, Czernichów, Dniepr, Enerhodar, Hostomel, Horodenka, Horodnica, Huta Pieniacka, Gaj, Irpień, Iwanków, Jakubówka, Janowa Dolina, Janówka, Korościatyn, Kozacza Łopań, Kisielin, Kotykiwka, Kutry, Lisiczańsk, Ludwikówka, Lwów, Łuck, Kijów, Kowel, Krzywy Róg, Mikołajów, Nikopol, Połtawa, Poryck (obecnie Pawliwka), Prypeć, Siewierodonieck, Sławutycz, Słowiańsk, Smiła, Stanisławów, Tarnopol, Teresin, Tyszkowce, Wasylówka, Winnica, Wiśniowiec, Worodzianka, Zaporozże♥

Piotr Gliński – wicepremier i minister kultury i dziedzictwa narodowego:

Cieszę się, że strona ukraińska wykazała chęć powrotu do rozmów o wznowieniu ekshumacji między innymi na Wołyniu. Kanałami dyplomatycznymi będziemy ustalali daty i formy spotkań i mam nadzieję, że uda się znaleźć porozumienie. (...) Mam nadzieję, że władze Ukrainy zdecydują się zmienić swoją decyzję i umożliwią naszym ekspertom, w uzgodnieniu z gospodarzami, przeprowadzenie prac archeologicznych.

(„Gazeta Polska Codziennie”, 24 stycznia 2019)

Trzeba powiedzieć jasno – tragedia wojny na Ukrainie dała Polakom i Ukraińcom szansę na pełne pojednanie. Nasza wspólna historia ma trudne momenty, tematy, które trzeba kiedyś zamknąć, choć po wojnie będziemy do nich wracać w naszych relacjach z wolną i niepodległą Ukrainą. Wieloletnie urazy obu krajów do siebie nawzajem eskalowały w czasie II wojny światowej, kiedy żołnierze UPA zamordowali dziesiątki tysięcy Polaków na Wołyniu i w Galicji Wschodniej.

(brukselski portal Euractiv, 16 kwietnia 2022)

Ks. kardynał **Kazimierz Nycz** – metropolita warszawski:

Wobec toczącej się obok wojny w Ukrainie, trzeba prosić Boga o pokój, bo pokój, a nie wojna jest celem; papieżowi nie chodzi o naiwny pacyfizm. Kościół wskazuje, że przyczyną wojen jest brak sprawiedliwości. Miłość i pokój jest istotą Ewangelii. Papież jest niezrozumiany przez świat i media, które mało doceniają warstwę etyczną, aksjologiczno-religijną w mówieniu o wojnie, która trwa obok nas. Jest tak, jakby obie strony nadawały na innych falach, a przez to się nie słyszą i nie rozumieją. Kościół, głosząc prawdę Ewangelii, zwraca uwagę na przyczyny wojen, a więc brak sprawiedliwości w podziale dóbr między ludźmi, narodami, także między kontynentami, pazerność, żądza władzy, panowania, chciwość – po prostu suma ludzkich grzechów (...). Dziękuję rodzinom Warszawy i Mazowsza, władzom samorządowym i rządowym, parafiom, Caritasowi i organizacjom pozarządowym za powszechną i szybko zorganizowaną pomoc uchodźcom: nie zapominając o swoim, dzielą się, pomagają innym. To wielki sprawdzian z człowieczeństwa, także z chrześcijaństwa. Obyśmy ten egzamin z miłości bliźniego zdali jak najlepiej, zdając go także z poszanowania odmienności i inności, a także różnorodności naszych gości. W czasie, kiedy powstają problemy, jak to w wojnie bywa, z braków miłości, a także rodzącej się tu i ówdzie nienawiści między narodami, chrześcijanami, a nawet między wyznaniem, słowa kardynała Wyszyńskiego: „nie zmuszą mnie, żebym ich nienawdził”, są niezwykle aktualne także dziś.

Sam podział chrześcijan sprzed tysiąca lat i ten sprzed pięciuset lat na prawosławnych, protestantów – jest już zgorzeniem dla świata. W wyniku wojny te podziały idą jeszcze dalej. Różnią się nie tylko sami chrześcijanie, ale sami prawosławni przez stosunek do wojny, władzy. Jak ludzie nieznający jeszcze Chrystusa mają w niego uwierzyć, skoro jest im on głoszony na te różne sposoby.

(Warszawa, plac Piłsudskiego, Boże Ciało, 16 czerwca 2022)

Zebrał
Tadeusz Skoczek